

АНАТОЛІЙ МАРТИНЮК

ORCID iD: 0000-0003-2553-8598

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання

ДВНЗ «Університет Григорія Сковороди в Переяславі»

(Переяслав, Україна)

mart_ak@ukr.net

ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВА ШКОЛА ОЛЕГА ТИМОШЕНКА ЯК ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Проаналізовано диригентсько-хорову школу видатного хорового диригента і педагога Олега Тимошенка. Окреслено, що на сучасному етапі розвитку музично-педагогічної освіти диригентсько-хорове мистецтво Олега Тимошенка спрямовує формування у майбутнього фахівця високого рівня професійної майстерності, зростання його особистості та духовної культури, передбачає найкращі високохудожні зразки хорового мистецтва різних часів і жанрів. Визначено, що видатний педагог-хормейстер Олег Тимошенко у мистецькій та педагогічній діяльності забезпечував якість вивчення хорового твору, розвивав музичний смак, інтерес до вивченого, кругозір, а саме головне — виховував почуття прекрасного, робив всебічно розвинутими майбутніх фахівців нашого суспільства. Розкрито роль диригентсько-хорової школи Олега Тимошенка у процесі реформування мистецької освіти вищих навчальних закладів в Україні. Виявлено, що мистецький шлях видатного хорового диригента і педагога є прикладом універсалізму творчої особистості, індивідуальної своєрідності і неповторної виразності кожного справжнього митця. Обґрунтовано широкий спектр мистецької діяльності Олега Тимошенка в аспекті виявлення різних векторів творчості митця: виконавського доробку, педагогічної і творчої діяльності. Наголошено, що видатний хоровий диригент і педагог, представник Київської диригентсько-хорової школи Олег Тимошенко є безпосереднім активним співучасником українського мистецького життя з високим професійним потенціалом. Його творча діяльність сприяє розбудові і формуванню сучасного контексту духовного життя України. Визначено, що мистецька та педагогічна діяльність видатного хорового диригента і педагога Олега Тимошенка відзначалася, по-перше, репертуарною політикою, яка передбачала інтерпретацію найкращих високохудожніх зразків хорового мистецтва різних часів і жанрів, по-друге, цілеспрямованим формуванням у майбутнього фахівця високого рівня мануальної техніки, по-третє, динамічним розвитком його природних задатків. Доведено, що диригентсько-хорова школа Олега Тимошенка — видатного митця хорової справи — ґрунтувалась на національних пісенних традиціях, які «прижились» і в сучасному соціокультурному середовищі.

Ключові слова: українська культура, хорове мистецтво, диригент, педагогічна діяльність, Олег Тимошенко.

Постановка проблеми... Духовне життя українського суспільства на перетині ХХ–ХХІ століть позначене винятковою змістовною наповненістю усіх його сфер. Вагомим надбанням нашого народу в царині духовності є національна

диригентсько-хорова школа. Неозорий світ людського буття, чарівна краса природи, картини історичного минулого і сьогодення української спільноти отримали глибокий відбиток у хорівій творчості. Упродовж багатьох століть і в сучасну епоху вони були і є важливими чинниками становлення духовного світу особистості (Смирнова, 2002). Саме тому набуває особливої актуальності розгляд диригентсько-хорової школи Олега Тимошенка як феномена української музичної культури другої половини ХХ століття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій... Постать Олега Семеновича Тимошенка як видатного митця диригентсько-хорової школи розглядають видатні музикознавці, диригенти, педагоги. Його музично-виконавська діяльність аналізується у дослідженнях П. Ковалика (2002) та А. Лашенка (2004, 2007, 2013). Біографічні аспекти життєтворчості Майстра описано О. Малозьомовою та Т. Гусарчук (2002). Стильові риси творчої діяльності Олега Семеновича як диригента хороших колективів висвітлено в працях П. Муравського (1977) та Ю. Пучко-Колесник (2014, 2019). Втім, поза увагою науковців залишився розгляд диригентсько-хорової школи Олега Тимошенка як феномена української музичної культури другої половини ХХ століття.

Мета дослідження — проаналізувати діяльність диригентсько-хорової школи Олега Тимошенка і висвітлити її роль у розвитку української музичної культури другої половини ХХ століття. Досягнення поставленої мети вимагало вирішення певних завдань, а саме:

- 1) простежити витоки і джерела формування художнього світогляду і неповторної мистецької індивідуальності Олега Тимошенка;
- 2) виявити контекстуальні зв'язки диригента з традиціями українського хорового виконавства і педагогіки;
- 3) розкрити сутність системного підходу Олега Тимошенка до функціонування аматорського хорового колективу як визначальну рису його музично-виконавської школи;
- 4) висвітлити естетику та педагогічні погляди видатного діяча української музичної культури на специфіку розвитку хорового мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження... У яскравому сузір'ї діячів національної хорової культури другої половини ХХ століття вирізняється неординарна постать видатного хорового диригента і педагога Олега Семеновича Тимошенка — ректора Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, народного артиста України, професора, академіка Академії мистецтв України (Малозьомова та Гусарчук, 2002).

Непересічне музичне обдарування Олега Семеновича розкрилося в дитинстві і юності. Ці роки пройшли в містах Кремінна і Рубіжне на Луганщині. Виняткове значення для розвитку його музичних здібностей відіграло родинне середовище. Надзвичайний музичний хист він успадкував від своїх батьків. Його батько Семен Ілларіонович майстерно грав на балалайці і мандоліні. У Палаці культури хімкомбінату, який очолив Семен Тимошенко, панувала музична і артистична атмосфера. Романтичний світ мистецтва заповнив внутрішній світ його сина. В семилітньому віці в Олега Тимошенка виявився чистий і дзвінкий дискант. Його мати, Олександра Антонівна, всебічно підтримувала художні уподобання сина. Спомини дитинства і юності, світи й образи батька і матері назавжди увійдуть в душу Олега Тимошенка, отримавши віддзеркалення в неповторних інтерпретаціях хорової музики видатного хорового диригента.

Незабутніми для Олега Тимошенка стали ті роки, коли він зі своїм другом, майбутнім визначним кінорежисером Миколою Мащенком створювали в школі літературно-музичні композиції. Винятковий музичний хист, тонкий слух, навички гри на акордеоні і гарний голос дозволили Олегу Тимошенко уже в п'ятнадцятирічному віці створити перший у своєму житті хор зі своїх однокласників. Під його орудою цей хор отримав перше місце на огляді художньої творчості в школі, а згодом і в місті. Ця подія окреслила співацько-хоровий напрямок як єдиний у житті Олега Тимошенка.

Важливим для диригента став той час, коли з 1949 по 1950 рік він навчався в Харківському музичному училищі. Це був початковий етап його формування як хорового диригента. В цьому одному із найстаріших навчальних закладів нашої країни, історія якого розпочалася в 1883 році, на відділенні хорового

диригування працювали у ті роки такі видатні хорові диригенти і педагоги як: Лев Каданер (голова відділення), Абрам Птиць, Костянтин Греченко, Євгенія Конопльова, Зіновій Заграничний. Мистецтво хорового диригування Олег Тимошенко опанував в класі Євгенії Конопльової, яка в ті роки була художнім керівником Харківської хорової капели. Її уроки з диригування, репетиції і концерти хорової капели залишили незгладимий відбиток в душі Олега Тимошенка. В ґрунтовній науковій праці Олександри Мазольомової і Тетяни Гусарчук висловлюється думка про те, що саме в цей час він «...вперше відчув красу і художню досконалість хорового співу, долучився до тонких і складних проблем техніки диригування, до таємниць вокально-слухового настроювання, виховання загостреної слухової реакції, почуття ансамблю, опанування комплексним механізмом управління хором в цілому» (2002, с.11).

Помітний вплив на художній світогляд Олега Тимошенка мала неординарна постать видатного диригента Ізраїля Гусмана, під орудою якого хорова капела виконувала вокально-симфонічні твори. Цей диригент часто був присутній на уроках Євгенії Конопльової.

У становленні Олега Тимошенка одного із яскравих представників української диригентсько-хорової школи другої половини ХХ століття вагому роль відіграв Зіновій Заграничний — композитор, хоровий диригент і педагог. Вінцем його музично-виконавської діяльності було художнє керівництво об'єднаним хором музичного училища і консерваторії. Видатний митець Зіновій Заграничний надихнув цей колектив на створення низки концертних програм, які вразили сучасників глибиною виконавської інтерпретації хорової музики різних стилів і жанрів, розмаїттям звукових барв і красою співу. Хорова естетика та педагогічні принципи Зіновія Заграничного отримали віддзеркалення в багатогранній діяльності Олега Тимошенка на теренах музичної культури і мистецької освіти Поділля і Київщини другої половини ХХ століття. Відзначимо, перш за все, високий рівень виконавської культури керованих ним колективів. Риси спорідненості простежуються у всебічному розкритті музично-поетичних образів, винятковій ансамблевій злагодженості та інтонаційній

чистоті хорового співу.

Через складні сімейні обставини Олег Тимошенко завершував навчання в Луганському музичному училищі. Він вивчав мистецтво хорового диригування і хорового співу у видатного диригента і педагога М. Буряка. Олег Семенович висловлює думку про те, що цей викладач «... один з не багатьох, хто був носієм давніх співочих традицій української хорової школи. М. Буряк пристрасно впроваджував високу культуру академічного співу з його природною красою, натхненною виразністю, благоговійним ставленням до авторського тексту» (Малозьомова, Гусарчук, 2002, с. 14).

Такий вектор розвитку музично-виконавської школи надихнув Олега Тимошенка на власні творчі пошуки в царині аматорського хорового співу. Надзвичайно плідною в студентські роки була його робота як художнього керівника і диригента хору облпрофради. «Стрімку динаміку зростання виконавської культури цього колективу засвідчив міський огляд художньої творчості, який відбувався 22–23 листопада 1952 року. У відгуках музичної критики відзначалося глибоке і вірне розкриття хором образного змісту і музичної драматургії творів» (Лашенко, 2007, с. 15). Цей та інші виступи розкрили унікальне вміння диригента об'єднувати ідеєю хору широке коло однодумців. Усвідомлення виняткової культуротворчої місії хорового співу, яке прийшло до Олега Тимошенка ще в роки юності стане однією з визначальних ознак його музично-виконавської і педагогічної школи.

31 січня 1954 року сталася подія, яка визначила подальшу творчу долю Олега Тимошенка. Це був його успішний виступ як співака-соліста у хореографічній композиції на республіканському огляді в Києві на сцені українського драматичного театру імені Івана Франка. За рекомендацією голови журі, видатного співака Івана Паторжинського Олег Тимошенко у 1954 році стає студентом вокального факультету Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського.

В класі чудового педагога і співака Олександра Олександровича Гродзинського він поринув у неосяжний світ національного вокального

мистецтва. Художні принципи цього викладача мали своїм підґрунтям найкращі традиції української та італійської шкіл сольного співу, увібрали ідеї таких відомих її представників як М. Чистяков і Г. Гандольфі. Визначною рисою вокальної педагогіки Олександра Олександровича була спрямованість на формування високої виконавської культури та широкого гуманітарного світогляду студентів, оволодіння співацьким диханням, розмаїтою тембровою палітрою звуку, набуття досвіду у такої інтерпретації вокальної музики, яка б віддзеркалювала її жанрові стильові та національні особливості.

Мрія про хор ніколи не полишала Олега Тимошенка. Саме тому, своє навчання на вокальному факультеті, яке сталося для нього до певної міри несподівано, він розглядав не лише з точки зору сольного, а й хорового співу. Олег Тимошенко неодноразово висловлював думку про те, що механізм фонації у сольному і хоровому виконавстві єдиний. На його погляд ці види музичної діяльності мають більше спільних ознак і менше відмінностей. Саме такий підхід вирізняє хорову школу Олега Тимошенка, на відміну від усталених поглядів того часу щодо необхідності необґрунтованого нівелювання тембральної палітри окремих хорових партій та співаків.

Пріоритет людської особистості, виразне тяжіння до такої виконавської інтерпретації, у якій художні засади ансамблевого співу стають джерелом для найбільш повного розкриття творчої індивідуальності кожного співака, його музичного, вокального і артистичного обдарування — ці та інші ідеї наповнюють хорову естетику Олега Тимошенка гуманістичними рисами.

Упродовж всього періоду навчання в консерваторії Олег Тимошенко плідно працював як художній керівник аматорських хорових колективів. Під його орудою хорова капела Інституту харчової промисловості досягла високого рівня виконавської майстерності. Навчальна робота в цьому колективі була спрямована на оволодіння елементами вокально-хорової звучності, музичною грамотою, розширення темброво-динамічної палітри хору, вивчення хорової музики різних стилів і жанрів, оволодіння складною музичною мовою, домінування творів без супроводу в репертуарі колективу. Такий системний

підхід до функціонування аматорського хору у той час був новим явищем.

Невід'ємним елементом кожної репетиції в хорівій капелі Інституту стало розспівування. Розроблені Олегом Тимошенком вокально-хорові вправи були систематизовані за певними музично-виконавськими ознаками і охоплювали значний обсяг інтонаційно-тематичного матеріалу. Вони мали різне змістовне наповнення і були спрямовані на усвідомлення і засвоєння найкращих еталонів академічного хорового співу, розвиток співацького голосу, досягнення інтонаційної частоти та ансамблевої злагодженості звучання, відпрацювання навичок дикції і культури мови в співі. Нерідко під час розспівування виконувалися вправи, які охоплювали широкий спектр художніх завдань і визначали провідні обриси хорової музики, яка мала вивчатися. Такий метод спрямовував хоровий колектив в річище тих завдань виконавської інтерпретації, які вирізняють той чи інший музичний твір.

Яскравою мистецькою подією став виступ хорової капели Інституту харчової промисловості в Малому залі консерваторії. Диригентський талант Олега Тимошенка не залишився непоміченим видатними діячами хорового мистецтва і з 1957 року він стає студентом третього курсу диригентсько-хорового факультету. Мистецтво хорового диригування він опановує в класі професора Миколи Тимофійовича Щоголя, який у свій час вивчав диригування у професорів Миколи Колесси і Михайла Вериківського. Музично виконавську школу цих митців вирізняє надзвичайна увага щодо досягнення музичної класики, поєднання рис оркестрового та хорового диригування. Незабутніми для Олега Тимошенка стали навчальні студії, які проводив Михайло Вериківський. Вони допомогли йому глибоко досягнути музичну стилістику «Реквієму» В. Моцарта.

Вивчення оперно-симфонічного диригування в процесі факультативних занять у професора Михайла Марковича Канерштейна сприяло розширенню світоглядних уявлень Олега Тимошенка у музичному мистецтві. Його неповторна мистецька індивідуальність формувалася також в хоровому класі консерваторії під орудою видатного диригента Петра Григоровича Гончарова.

Надзвичайно плідна й багатогранна творча діяльність Олега Тимошенка як

одного із фундаторів і першого директора Вінницького музичного училища сприяла розвитку музичної культури і освіти Подільського краю. Започатковані ним традиції диригентського-хорової педагогіки продовжила яскрава генерація хорових диригентів і педагогів, серед яких К. Семенов, А. Мархлевський, В. Газінський та інші. Подвижницька праця цих та інших митців увінчалася виникненням в цьому регіоні в кінці ХХ – на початку ХХІ століть однієї з провідних в нашій країні хорових шкіл.

У музичному училищі в ті роки працювала унікальна людина, відомий вокальний педагог, учень і асистент професора О. Муравйової — В. Мерзляков. Він особисто знав М. Д. Леонтовича. Помітною подією культурного життя міста в лютому 1961 року стала лекція-концерт, присвячена класику національного хорового мистецтва. Пролунали спомини В. Мерзлякова про його зустрічі та спільну працю з композитором, прочитано Олегом Тимошенком лекцію про життя і творчість митця, прозвучала його музика у виконанні хорового колективу училища під орудою К. Семенова. Олег Тимошенко також всебічно підтримував відомого музикознавця Анатолія Завальнюка щодо його організації музею Миколи Леонтовича. Серед важливих пріоритетів творчої діяльності відзначимо також довершену виконавську інтерпретацію диригента хорової музики композитора з аматорськими хоровими колективами.

Музично-виконавська і науково-педагогічна діяльність Олега Тимошенка на кафедрі хорового диригування Київської консерваторії імені П. І. Чайковського розпочалася в 1963 року й була спрямована на розвиток співацьких і освітніх традицій національної хорової школи. Педагогічне кредо видатного хорового диригента окремими своїми рисами віддзеркалює музикознавчі ідеї Б. Яворського. Мистецтво музиканта-виконавця розглядалося вченим синтетично, як єдність наукового, логічного, асоціативного і конкретного сприймання. Науковий аспект мислення передбачав виявлення основних тенденцій художньої творчості в контексті загальнокультурних цінностей тієї чи іншої епохи, аналіз музичного твору написаного в минулому з метою виявлення його художньої цінності з позиції сучасності.

Визначальною ознакою музично-виконавської школи Олега Тимошенка є жанрово-стильове розмаїття репертуару. Українські народні пісні в художньому опрацюванні для хору, національна хорова класика (М. Лисенко, К. Стеценко, С. Людкевич), твори композиторів ХХ століття (І. Шамо, А. Кос-Анатольський, Б. Лятошинський, Г. Майборода), опуси західноєвропейських композиторів (О. Лассо, А. Лотті, О. Веккі, В. Моцарта, Р. Шумана) отримують довершене диригентське прочитання в керованих ним хорових колективах (Лашченко, 2013).

Надзвичайно близькою світовідчуттю Олега Тимошенка була хорова музика Миколи Леонтовича. Диригент виявляв тонке розуміння образної сфери і музичної стилістики творів, у зв'язку з чим кожний прийом хорового викладу в звучанні керованих ним колективів отримував притаманне йому функціональне значення і органічно вписувався в загальний художній контекст. Неповторними звуковими барвами позначене виконавське втілення Олегом Тимошенком таких перлин хорової музики як: «Щедрик», «Дударик», «Піють півні», «Пряля», «Козака несуть», «Мала мати одну дочку» та інші.

Найвищі мистецькі здобутки Олега Тимошенка як хорового диригента пов'язані з художнім керівництвом капелю Південно-Західної залізниці (1973–1983 рр.), багаторазовим лауреатом і дипломантом республіканських конкурсів і фестивалів. Виконавському стилю хору були притаманні глибина відтворення художньо-образного змісту творів, висока культура вокалу, ансамблева збалансованість всіх компонентів хорового співу, точність інтонації, широка палітра динамічних засобів. Виконавська естетика Олега Тимошенка ґрунтувалася на творчих принципах, встановлених у хоровому виконавстві ще М. Лисенком та О. Кошицем, а пізніше — Н. Городовенком і П. Гончаровим. Зважаючи на кризові явища в академічному хоровому виконавстві цього періоду, подібна позиція Олега Семеновича та його творча діяльність сприяли відродженню вітчизняних традицій хорової культури (Пучко-Колесник, 2019).

Вагомим є науковий доробок Олега Тимошенка, що представлений дослідженням «Хорова література» та низкою інших праць з проблем історії та теорії хорового мистецтва й диригентсько-хорової педагогіки («На шлях

удосконалення», «Вокалізація як засіб виразності» тощо). Професор Олег Семенович виховав цілу плеяду майстрів хорового мистецтва, серед яких народні артисти України В. Петриченко, І. Шилова заслужений діяч мистецтв України, професор П. Ковалик та інші.

Пріоритетною для Олега Тимошенка як професора кафедри хорового диригування НМА України імені П. І. Чайковського стала ідея спадкоємності у всіх напрямках хорового мистецтва. Вона отримала втілення у збереженні традицій виконавської школи, формуванні унікальної системи підготовки хорових диригентів, впровадженні в музичне життя кращих надбань національної хорової спадщини.

Хоровий Ренесанс, який виник в нашій країні на зламі ХХ–ХХІ століть відбувається в річищі процесів державотворення і утвердження високих духовних цінностей та морально-етичних ідеалів. Під редакцією академіка Олега Тимошенка було опубліковано низку наукових праць і нотних видань, які відтворюють розмаїту панораму еволюції національної хорової культури в складних реаліях життя сучасного суспільства. Серед цінних видань кінця ХХ століття відзначено публікацію духовної музики Лесі Дичко і Євгена Станковича під редакцією і передмовою Олега Тимошенка. Ці хорові композиції, а також музикознавчий аналіз позначені філософською глибиною сучасного усвідомлення ідеї християнської віри.

Висновки.

1. Універсалізм педагогічної та музично-виконавської хорової школи Олега Тимошенка віддзеркалює його багатогранне художнє обдарування, високу музичну освіченість та глибоку обізнаність у сфері гуманітаристики, педагогіки і психології, надзвичайно цінний практичний досвід як ректора Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, філософську глибину бачення еволюції національної хорової культури в складних реаліях життя українського суспільства.

2. Диригентсько-хорова школа Олега Тимошенка як видатного митця хорової справи передбачає національні пісенні традиції і забезпечує особливість

цих традицій в сучасному соціокультурному середовищі.

3. Для духовного розвитку хорової культури і мистецької освіти України другої половини ХХ – початку ХХІ століть пасіонарна Особистість Олега Тимошенка має концептуальне значення.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі будуть скеровані на розробку методики впровадження диригентсько-хорової школи видатного Митця, що відкриває простір для більш глибокого вивчення музично-виконавської діяльності Олега Тимошенка.

Список використаної літератури і джерел

1. Ковалик, П. А., 2002. *Хорове виконавство як феномен творчої взаємодії (з досвіду Київської хорової школи)*. Автореф. дис. канд. мистецтвознавства. Національна музична академія України імені П. І. Чайковського.
2. Лашенко, А. П., 2004. *Академія музичної еліти України : Історія та сучасність: До 90-річчя Національної музичної культури України імені П. І. Чайковського*. Київ: Музична Україна.
3. Лашенко, А. П., 2007. *З історії київської хорової школи*. Київ: Музична Україна.
4. Лашенко, А. П., 2013. Олег Тимошенко — діяч високої професійної компетентності. *Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського: Актуальні питання сучасного музикознавства та музичної освіти (до 70-річчя від дня народження А. П. Лашенка)*, 92, сс. 233–238.
5. Малозьомова, О. І. та Гусарчук, Т. В., 2002. *Покликання. Життя і творча діяльність О. С. Тимошенка*. Київ: Музична Україна.
6. Муравський, П. І., 1977. Хори, капели та ансамблі бандуристів. *Музика*, 3, сс. 1–5.
7. Пучко-Колесник, Ю. В., 2014. Кафедра хорового диригування НМАУ імені П. І. Чайковського: Від витоків до сьогодення. *Мистецтвознавство України*, 14, сс. 151–164.
8. Пучко-Колесник, Ю., 2019. Феномен учителя: хорова школа Олега Тимошенка. *Часопис*, 1, сс. 103–112.
9. Смирнова, Т. А., 2002. *Вища диригентсько-хорова освіта в Україні: минуле і сучасність*. Харків: Константа.

References

1. Kovalyk, P. A., 2002. *Choral performance as a phenomenon of creative interaction (from the experience of the Kyiv Choral School)*. Ph.D. in Art History. Abstract of Thesis. P. I. Tchaikovsky National Academy of Music of Ukraine.
2. Lashchenko, A. P., 2004. *Akademiia muzychnoi elity Ukrainy. Istoriiia ta suchasnist: Do 90-richchia Natsionalnoi muzychnoi kultury Ukrainy imeni P. I. Tchaikovskoho* [Academy of the musical elite of Ukraine: History and modernity: To the 90th anniversary of the P. I. Tchaikovsky National Academy of Music of Ukraine]. Kyiv: Muzychna Ukraina.
3. Lashchenko, A. P., 2007. *Z istorii kyivskoi khorovoi shkoly* [From the history of the Kyiv choral school]. Kyiv: Muzychna Ukraina.
4. Lashchenko, A. P., 2013. Oleh Tymoshenko — diiach vysokoi profesiinoi kompetentnosti [Oleg Tymoshenko — a figure of high professional competence]. *Naukovii vysnyk NMAU imeni P. I. Chaikovskoho: Aktualni pytannia suchasnoho musykoznavstva ta musychnoi osvity (do 70-richchia vid dnia narodzhennia A. P. Lashchenka)*, 92, pp. 233–238.
5. Malozomova, O. I. & Husarchuk, T. V., 2002. *Poklykannia. Zhyttia i tvorcha diialnist O. S. Tymoshenka*. [Calling. Life and creative activity of O. S. Tymoshenko]. Kyiv: Muzychna Ukraina.
6. Muravskiy, P. I., 1977. Khory, kapely ta ansambli bandurystiv [Choirs, capels and bandura

ensembles]. *Muzyka*, 3, pp. 1–5.

7. Puchko-Kolesnyk, Yu. V., 2014. Kafedra khorovoho dyryhuvannia NMAU imeni P. I. Chaikovskoho: Vid vytokiv do sohodennia [Department of Choral Conducting NMAU named after P. I. Tchaikovsky: From origins to the present]. *Mystetstvoznavstvo Ukrainy*, 14, pp. 151–164.

8. Puchko-Kolesnyk, Yu., 2019. Fenomen uchytelia: khorova shkola Oleha Tymoshenka [Teacher's phenomenon: Oleg Tymoshenko's choral school]. *Chasopys*, 1, pp. 103–112.

9. Smirnova, T. A., 2002. *Vyshcha dyryhentsko-khorova osvita v Ukraini: mynule i suchasnist* [Higher conducting and choral education in Ukraine: past and present]. Kharkiv: Constanta.

ANATOLIY MARTYNYUK

ORCID iD: 0000-0003-2553-8598

Candidate of Art Criticism,

Associate Professor of Art Disciplines and Teaching Methods,

Hryhoriy Skovoroda University in Pereiaslav,

(Pereiaslav, Ukraine)

mart_ak@ukr.net

**OLEG TYMOSHENKO'S CONDUCTING AND CHORAL SCHOOL
AS A PHENOMENON OF UKRAINIAN MUSICAL CULTURE
IN THE SECOND HALF OF THE 20th CENTURY**

The Conducting and Choir School of the outstanding choral conductor and pedagogue Oleg Tymoshenko is analyzed. It is outlined that at the present stage of development of music and pedagogical education it is Oleg Tymoshenko's conducting and choral art that contributes to the formation of a high level of professional skill in the future specialist, ensures the growth of his personality and spiritual culture, provides the involvement in the repertoire of the best highly artistic samples of choral art of different times and genres. It is determined that the outstanding teacher-choirmaster Oleg Tymoshenko in artistic and pedagogical activity required careful study of choral work and provided this approach in teaching, developed refined musical taste, interest in the studied, broadened horizons, and most importantly was able to cultivate a sense of beauty, educated future professionals of our society in the paradigm of comprehensive knowledge of art and spiritual understanding of creativity. It is revealed that the educational process of Oleg Tymoshenko's Conducting and Choir School plays a major role to reform the art education of higher educational institutions in Ukraine. It was found that the artistic path of the outstanding choral conductor and pedagogue is an example of the universalism of the creative personality, individual originality and unique expressiveness of every true artist. A wide range of Oleg Tymoshenko's artistic activity is substantiated in the aspect to reveal different vectors of the artist's creativity: performing work, pedagogical and creative activity. It is emphasized that the prominent choral conductor and pedagogue, the representative of Kyiv Conducting and Choir School Oleg Tymoshenko is a direct active participant of the Ukrainian artistic life with high professional potential. His creative activity contributes to the development and formation of the modern context of Ukraine spiritual life. Summarizing the above mentioned the author of the study determined that the artistic and pedagogical activity of the outstanding choral conductor and teacher Oleg Tymoshenko is clearly characterized, firstly, by repertoire policy, which provided interpretation of the best highly artistic samples of choral art of different times and genres, secondly, by purposeful formation of high technical level in future specialist, and lastly, thirdly, the dynamic development of his natural inclinations. It is proved that the Conducting and Choir School of Oleg Tymoshenko, outstanding choral artist, was based on national song traditions, which are rooted in the distant past, but at the same time are an integral part of the modern socio-cultural environment, forming an original cultural product of the highest quality.

Keywords: Ukrainian culture, choral art, conductor, pedagogical activity, O. S. Tymoshenko.

Стаття надійшла до редакції 13.10.2020